

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ANNIVERSARIA

PUBLICI EXAMINIS

IN SCHOLA LOLLANDO-FALSTRORUM CATHEDRALI NEOCOPIE SEPTEMERI
MENSE A. MDCCXIV. CELEBRANDA INDICTURUS.

PROLUSIONUM LOCO

PRAETERMISSAS QVASDAM OBSERVATIONES SUAE ORATIONUM
CICERONIANARUM EDITIONI

TIRONUM IN GRATIAM SUBIUNXIT

RECTOR SCHOLAE

SEVERINUS NIC. JO. BLOCII.

H A V N I A E.

EXCUDEBAT A. SEIDELIN.

1814.

L e c t o r i S.

Neminem, cui qvidem tanti visa sit nostra selectarum Ciceronis orationum editio, ut suis eam usibus adhibendam putaret, arbitror fugisse, qvomodo sibi, pro humani consilii imbecillitate, in illustrandis illis orationibus non satis constiterit ratio nostra; qvibus, quum ab initio propositum fuisse, pauca modo, neqve nisi maxime necessaria monere, tanta tamen, qvo longius in opere progeremur, subinde se offerebat rerum adnotandarum copia, ut, nisi studiosæ juventuti, commentariorum ope plerumque destitutæ, multa, qvibus eidem subveniri haud incommodo posse videretur, detrahere mallemus, a primo instituto nonnihil recedendum nobis esset et, qvamvis jam expressa prima operis parte, in ceteris aliqanto copiosius versandum. Qvam ob rem, quum parcius instructa prodiisset præclara illa et adolescentium lectioni adcommo-

datissima oratio *pro Sexto Roscio Amerino*: ne discentium studiis in
hac una operis parte deesset qvicqvid opis adferre liceret, præter-
mittenda nulla nobis videbatur opportunitas, qva ea, qvæ imper-
fecta reliqvissemus, qvodammodo consummarentur. Veniam ita-
que humanissimi cujusqve censoris expectaturi, qvod in hisce pro-
ludendis, doctorum oblectamento minus, qvam tironum institu-
tioni vacare libuerit: tentamen indicamus, nostro in Lyceo, qve-
madmodum e tabula huic prolusioni ad calcem adnexa patebit,
lito more publice instituendum; cui ut freqventes benignique ve-
adesse, si qvi litteris ac studiis nostris favent qva par est, humani-
tate atqve officio rogamus.

Dabam Neocopiæ Falstrorum, ex ædibus Scholæ Cathe-
dralis mense Aug. a 1814.

Ut optet. Optare est unum e pluribus eligere. cf. Virg. *Aen.* I, 425, "pars optare locum tecto."

In culeum. Parricidarum poena fuit, ut in culeum insuerentur vivi et in mare vel flumen dejicerentur. De qvo suppicio vid. inf. cap. XXV—XXVI.

Verba *qvoniam* *quidem* *suscepi* post "est satis", uncini sunt includenda.

Pag. 21, annot. 1. pro *γενοίτο* legendum: *εδεν μοι τοσον γενοίτο*.

Aut condemnetis, sc. judicum ope, i. e. efficiatis, ut condemnetur.

CAP. XII.

Vir sanctissimus i. e. vita integerrimus, cuius incorrupti plane et sine ulla labe mores sunt. *Ornatissimus*, omnibus animi et fortunae do-tibus instructus. cf. in Verr. I, 48. extr. "hominem ornatissimum loco, ordine, nomine, virtute, ingenio, copiis."

Per compositionem. Compositio est pax, foedere aut qualicunque decisione conciliata. nostr. Forliig.

Qvæ res totum judicium contineat, constituat, s. quid sit, in quo tota res versetur.

CAP. XIII.

Qvæ obstant, noceant, obsint, Sex. Roscio. cf. cap. 52. extr.

Crysog. potentia pugnat, S. Roscium aggreditur. cf. c. 10: "tempore ipso pugnarent."

De verbis "Quid igitur est" dubitabamus in adnotatione (I, p. 23.) quanquam, si quid transponendum, post *opprimere debetis* optimus huic interrogationi locus est. Tuetur eam Matthæi, Ciceronem existimans sese corrigere, q. d. Doch was sage ich? Nobis quidem denuo locum inspicientibus videtur eodem modo fortasse autor dixisse, qvo infra cap. XIX extr

"Quid ergo est? „ ut restrictionem orationis annunciet; nisi forte interrogatio commentatori perspicuitatis studioso debeatur et e margine in textum irrepserit.

Ejusmodi, quo uno, i. e. ut eo uno malef. — complexa i. e. comprehensa. Rarior est in verbo *complector* vis passiva.

Vultu etiam, sc. iracundiore et infestiore, *læditur*, violatur, *pietas* liberorum in parentes; in liberis *jān* iracundior vultus crimen est — *jura divina* leges sunt a natura nobis insitae; *humana*, leges ab hominibus latæ.

Portenti ac prodigi simile, qvod naturam omnino excedit.

Ad perniciem profligata ac perdita, i. e. ita plane corrupta, ut ad qvælibet facinora promptus homo sit.

CAP. XIV.

Pag. 25, lin. 6: post *cum officio conjuncta* signum interrogationis mutetur in Punctum.

CAP. XV.

Pag. 26 lin. 19: post *frui solitum esse* pro interrogandi signo Colon ponatur.

Vita attenta, i. e. vita, ubi qvis attentam rerum domesticarum curam habet, vita frugalis, strenua. Sic *attentus ad rem*, Terent. "paterfamilias prudens et *attentus* or. pro Qvint. 3. „ it. "durus et nimis *attentus* mihi videris." Hor. ep. I, 7, 91.

Usque eo non habes, qvod arguas, i. e. adeo nihil, qvod arguas, habes, s. tanta est tibi criminum inopia, ut ait mox c. XVI extr.

CAP. XVI.

Quæso, ut hoc, nimirum, qvod de genere tuo incerto jam sum dicturus.

Ut patre certo nascerere, dissolutam carpit Erucii matris vitam.

Senex ille Cæcilianus. notæ satis Romanis fuere fabulæ Cæcilii, de qvo vid. Hor. ep. 2, 1, 59. Poëta comicus erat, Ennii temporibus florens, — *ineptias*, qvoniam e comoedia petitum exemplum.

Qvamvis multos, i. e. tam multos, qvam vis; qvam plurimos. Mox refer animum, sis pro si vis, si placet.

Summam laudem pro: qvæ ei sunt summæ laudi.

C A P. XVII.

Ut parum miseriæ sit, i. e. ut. non satis miseriæ sit, eum aliis, non sibi agrum coluisse.

C A P. XVIII.

De *Atilio Serrano* vid. Val. Max. IV, 4, 5.

Quibus rebus, i. e. qvam ob rem, sc. qvod suos agros studiose colebant, alienorum haud appetentes.

Ne in oppidum quidem, Ameriam nempe.

C A P. XIX.

Certi accusatoris, certis argumentis accusationem itaq; probantis ut ei fides possit haberi. cf. Clav. Ern.

Finge aliquid commode, qvod veri aliquam speciem habeat, qvod ad rem pertinere videatur.

Ad quæstum atque ad libidinem "til sin Interesse og sine Luner." "Baden."

Quid ergo est: Wolfius atqve Doringius intelligunt "mirum." Perperam, ut mihi qvidem videtur. Dictum est haud dubie eodem modo, qvo supra c. XIII §. 36. ut restringatur aut lemitetur, oratio, qvanqvam, sufficienter particulæ "at ita tamen." Sensus: qvidqvad est, v. qvamvis pecunia adductus sis, ita tamen etc.

In annot. I, pag. 31. pro *oppositio* leg. *opposita*.

C A P. XX.

Hoc ita est utile. limitat enunciationem. Nostr. Dog med den Indskrækning.

Deos salutatum, veneratum. — Cibaria vobis præberi, vobis esse unde vivatis — commisisse sc. scelus.

Si hos bene novi, judices scilicet.

Nisi fortunas, videtur h. l. plur. pro sing. adhibitus esse. Intel-
ligit, ni fallor, fortunam illorum, qui istâ literâ notati sunt.

C A P. XXI.

Quid mihi ad defend. "Quid,, pro: quam parum, quam leve est! Sensus: nihil est, quod aut mihi defendantum aut judicibus suspicandum dediti.

Quid acceperim. Supra cap. XIX dixerat, Erucium pecunia ad-
 ductum esse, ut S. Roscium accusaret.

In hisce subselliis nimirum rei; iique sunt advocati ejus — ille
aut ille advocatorum.

Causa publica dicitur, quae minus ad privatum hominem, quam ad universam rempublicam pertinet, quod scelera, de quibus agitur, ei aut directe nocent, aut periculo publicæ securitatis. *Privata* vero, in qua privati hominis commodum agitur. cf. Ern. clav. in v. *causa*.

Pro summa solitudine. quasi solus esset, nec aut aliquis Roscium defendere auderet, aut judices adessent.

C A P. XXII.

Peroravit, orationem finivit. aliquando, tandem.

Vexari societatem scil. inter Chrysog. et Roscios,

Tradituros sperabas scil. Roscium tuæ libidini.

Restitue calliditatem, i. e. proba jam nobis, qvam sæpe alias probasti calliditatem.

Latrocinium, non judicium: egregia alliteratione, ut vocant rhetorici, Wolfius: "eine Versammlung von Räubern, nicht von Richtern.

Propter qvos hanc svaviss. i. e. per qvos — *natura nostr.* Naturdrift.

C A P. XXIII.

Terracina. Volscorum fuit oppidum.

Post sensisse et post facile possent signum interrogationis mutetur in semicommissis notam.

C A P. XXIV.

Poetæ nimirum tragici — suppl. de matre sumsisse, Orestem sc. et Alcmæonem.

Quod i. e. qvia, qvippe, ne pii etc. Pius est, qvi qvod liberorum est, observat; h. l. igitur, qvi paternam ulciscitur cædem.

Necessitatem, necessitudinem, "Forbindlighed"; religionem "Helliged." Sic enim danice.

Usque eo i. e. adeo permanat etc.

Prorupta audacia, qvæ proruimpit, temeraria.

C A P. XXVI.

Qvæ tantum scelus i. e. scelestissimi hominis corpus, *attigissent.*

Etenim qvid tam est commune etc. De hac sua juvenili redundantia in Oratore c. 30 ita Tullius ipse. "Qvantis illa, inquit, clamoribus adolescentuli diximus de suppicio parricidarum? qvæ neqvaqvam satis deferuisse post aliquanto sentire coepimus. Sunt enim omnia sicut adolescentis, non tam re et maturitate, qvam spe et exspectatione laudati."

Parricidium suscipit, qvi committit; suscipi enim dicitur res magnæ difficultatis, atrocitatis etc.

C A P. XXVII.

In eo loco alii interpretantur "in ea re"; Manutius autem, id qvod verum videtur, "in subselliis accusatorum"; non enim licuit oratorem interpellare, qvod autem hoc loco accusatori Cicero permittit.

Si ipsum arguis, intell. scito v. respondebo: *Romæ non fuit*.

Si Romae pro Si Roma, operarum vitio.

Pretium mercedem, dedit — unde? i. e. e qvo? pertinet ad solutionem per alium, qvæ per attributionem, per scripturam dicitur. Ern. Nost. "ved Anviisning."

In victu arido. Non de sordido victu, sed de cibis siccis, minus jurulentis, et raro vini usu interpretatur Heusingerus. B. Est victus frugalis et simplex hominum rusticorum, oppositus urbanæ et lautioribus coenis — *quam tu agrestem*, cum contemtu.

C A P. XXIX.

Ubi scopulum: sed hic etiam ejusmodi scopulo impinges, ut etc. *Scopulum* est, objectio, qvod duos servos noluissent accusatores in qvæstionem dari. *Crimen in accusatores resiliebat*, qvod verisimile fuit, eosdem servorum illorum ope Roscium interfecisse. cf. cap. anteced.

Ejusmodi tempus — impune occiderentur. Respicit proscriptiones Sullanas.

Nos judicio perfundere. Heusing. explicat: accusare sine effectu, Ernesti: innocentem præter jus vexare, molestia adficere per calumniam. Grævius: judicio obscuro, in qvo nihil clare liqvidoque probatur, obruere. Videtur proprium in judiciis verbum fuisse *perfundere*, de iis, qvi leviter ac sine ullo argumento accusarent; unde etiam *assertiones perfusoriæ*, Svet. Domit. 8, de qvo loco vid. Excurs. Ernestii XXXII; fortasse

nostr. *superficiel*; qvanqvm ex interpretatione Ernestii *judicio profundere nihil aliud est*, qvam alicui calunnia litis molestiam creare et in periculum capit is adducere.

Quid postea? qvid tum? Danice verterim: "Naa, og hvad saa?" sive: "Og hvad følger da deraf?" Verba sunt Erucii, fatentis, se qvidem a sectoribus esse adductnm, sed qværentis: "quid tum? quid inde efficiatur?" Respondet Cicero: "Nescis etc."

Sectores collorum et bonorum. Ludit in ambiguitate vocis *sector*. Translate enim ita dicebantur, qvi bona proscriptorum emebant eademque secabant, distrahebant, dissecabant, iterum divendebant. Ascon. ad Cic. Verr. I, 23: "Sectores dicti sunt, qvi, spem lucri sui secuti, bona condemnatorum semel auctionabantur, proqve iis pecuniam pensitabant singulis, ac postea pro compendio suo singulas qvasqve res pecunia populo vendebant."

Pag. 46. lin. 5: *pro putabant legatur putabunt*.

Erucii criminatio dissoluta est, rejecta, refutata est D.

C A P. XXX.

Utrumvis, utrumqve, utrum placuerit, accusare et defendere.

Hic sedes, in accusatorum subselliis.

Alias suas palmas, victorias, cædes vid. supr. ad cap. VI.

Ab innocentia, i. e. ab innocentiae parte, erga innocentes. Sic qvoqve latine dicitur stare ab aliquo, a partibus alicuius.

C A P. XXXI.

Ad prædam, qvam ad egestatem, i. e. ad eum, qvi prædam possidet, qvam ad eum, qvi egestate laborat.

Tenuitas hominis, Roscii Magni. — *Avaritiam præfers*, orationem convertit ad ipsum hominem.

Os tuum non modo ostenderes, sed afferres, i. e. non modo adesse in reliqua circumstantium corona, verum isthic palam in accusatorum subselliis sederes. Impudentiam hominis bene indicant hæc verba.

Cum alienissimo, Chrysogono.

Pag. 49, lin. 16 pro labore leg. labore.

CAP. XXXII.

Inter sicarios solita latinitate pro: in quæstione de sicariis. — Suis vulneribus mederentur respicit haud dubie homines ære alieno oppressos, qui rapinis rei suæ familiari consulere studebant.

Et ego, judices, possum, demonstrans nimirum, T. Roscium Magnum cædis auctorem esse.

CAP. XXXIII.

Ceteras facultates. Facultas h. l. est copia vel occasio rei alicujus perficiendæ.

Qui in bonis erant occupati i. q. mox: qui alienum appetebant.

In cuius fide et clientela. Chrysogonum intelligit.

Quicquid contra dixeris, contradicas licet, quicquid placuerit, sed contendito, oppone illud defensioni nostræ.

Pag. 53 lin. 5 addatur post suscipiendo Semicommatis nota.

CAP. XXXIV.

Videamus nunc strictim, sicuti cætera, quæ etc. Cave, ne jungas cætera, quæ. Sensus est: Strictim nunc, ut cætera, sic et ea videamus, quæ post mortem S. Rosciæ facta sunt.

Me dius fidius, solita jurisjurandi formula. Plene: ita me Dius (Διος h. e. Jovis) fidius (antiqve pro filius,) sive a fide dictus: deus, qui fidei præest) amet!

Cuicuimodi es i. e. qvaliscunqve tu es, sive probus, sive improbus.
Wolfius bene: " du magst nun diese Rüksicht verdienien oder nicht. "

Cum hoc vereor etc. i. e. at vero, qvanqvam hoc vereor — rursus tamen immuto vol. m.

Venit mihi in mentem alicuius rei, sc. cogitatio, v. imago; græca constructio latinis etiam usitata, qvanqvam et dicitur; res mihi venit in mentem — os pro impudentia cf. cap. 31.

Tene depoposcisse. Admirationem indicat infinitiva structura, pro fierine potuit, ut tibi partes istas deposceres?

Quid attinuit? i. e. qvid opus fuit? eum potiss. nuntiare sc. id, quod — pertinebat.

Post nuntiat? pag. 54 lin. 11 deleatur signum interrogandi et puncto destingvatur.

Optime convenientes, concordes, qvi cum eo vivebant, conjunctissime.

CAP. XXXV.

Ad ejus testim. vestrum jusjur. accommodetis, i. e. ejus testimonio contra jusjur. vestrum, judicetis; ejus testimonium in sententia ferenda temere seqvamini.

CAP. XXXVI.

Ad magistrum, qvem supra dixerat Ianistam, c. 6 extr.

Pag. 57 lin 17 post utrum commate distingvendum est.

Vindicandum, puniendum — comparatum est, institutum est. D.

Quid tu, vir optime! Titum Roscium Magnum alloqvitur cf. supra c. 30: "Tecum mihi res est, T. Rosci! qvoniam istic sedes ac te palam adversarium esse profiteris? Is enim superioribus Ciceronis verbis commotus, murmure fortasse et fremitu speciem præbuerat oblocuturi.

Tector vestra cupiditas esset, nimirum si non istic sederes.

Post ex vobis deleatur nota 2), ponaturqve post a nobis.

Dedita opera a nobis, qvæ si recte leguntur, explicanda videntur per: quasi a nobis opera esset data, dan. paa vor Forestilling. Döringius autem jungit: "a nobis contra vosmetipsos facere „, vertitqve: "uns zu Gunsten (s. für uns) gegen euch selbst „, locum comparans c. 30 " ab innocentia clementissimus. „ At vero docet Matthæi, nec illud legi posse, nec veram esse hanc explicationem, sed scribendum: a vobis, idqve haud explicandum esse cum Facciolato: "vestra sponte „, sed jungendum cum verbis "dedita (i. e. data) opera. „

CAP. XXXVII.

Pag 59 lin. 14 operarum errore legitur *suspicionem* pro *suspicionem*. Sensus: non est, qvod patetis meram suspicionem esse, qvod hæc a Rosciis ad Chrysogonum sint delata; est ipsa veritas, non suspicio. cf. Græv. ad h. l.

Nam cum multos vet. a maj. Rosciis etc. Rosciis h. l. primus casus est numero plurali.

Impulsu suo i. e. ipsorum, sc. Rosciorum.

Indicij partem, partem bonorum, tanquam indicij mercedem.

Qui sunt in istis bonis, qvibus partem etc. i. e. sunt, qvibus istorum bonorem partem Chrysogonus dederit?

In ista pugna i. e. in cæde S. Roscii. qvod operæ pretium esset i. e. qvod pretio, mercede dignum esset.

Honoris, i. e. præmii, muneris, aliquid haberi. cf. Clav. Ern. in v. honor.

Tantæ pecuniæ i. e. tanti pretiij.

CAP. XXXVIII.

Si sublatæ sit venditio bonorum i. e. nisi veneant bona.

Illum acuere oppos. τῷ hos fallere; itaque Wolfius vertit: "Jenen sucht er scharfsichtig zu machen, diese zu täuschen." Fortasse et simpliciter: *acuere*, impellere, incitare, stimulare.

Partem suam, nimirum tria illa prædia.

Aliqua fretus mora. Vid. pag. 61 annot. 1. Notetur autem conjectura Döringi, pro vulg. *al. fretus hora* levi mutatione legentis: *al. fretis hora* i. e. illis, qvi freti erant, horam se aliquando nacturos, qva Sullam adire possent.

Auctore, intercessore. Intercessor est aut qvi se interponit, aliquid sibi procurandum sumit; aut qvi impedit, quo minus aliquid fiat, qvi prohibet, intercedit. Prius Ernestio Wolfioqve, & nobis etiam propter adjuncta *hortatore, auctore, posterius autem Döringio placet*. Verba *'isto hortatore, auctore, intercessore verterim:* "formedelst hans Opmuntring, Raad, Mægling eller Mellemhandling."

Testimonium eis denuntiare i. e. eis nuntiare, ut testimonium perhibeant.

Itaque mandati constitutum est judicium, i. e. mandati neglecti. cf. pag. 63, not. 2.

Quid recipis mandatum etc. Fingit se cum eo colloqvi, qvi mandatum neglexerit.

CAP. XXXIX.

Atque adeo inter vivos i. e. vel potius int. viv. cf. pag. 56, not. 4.

Illum negligere oporteat, i. e. oporteat, ut ille mandatum negligat, qvi etc.

Legationis ipsius cæremoniam, sanctitatem, religionem. Proprie enim cæremoniae sunt sacri ritus, tum omnis religio et cultus.

Ut cum Chrysogono sc. eam rem transigeret. — Eadem suam interponeret, nimirum se.rata habiturum, qvæcunque alter transegisset.

Damnatas per arbitrum, si arbitrum adigeretur ab adversario.
"Est enim arbiter in sensu forensi, qui aut honoris causa deligitur ab his,
qui controversiam habent, aut a praetore datur, ut, non quemadmodum
judex ex certa formula, quae definiat, quid et quomodo sit judicandum, a
qua ei discedere non licet, sed ex fide bona, ex aequo et bono, controver-
siam dirimat. — h. l. arbiter dicitur judex mandati, quia etiam in judicio
mandati additur ex fide bona." Ern. cl. Cic.

C A P. X L.

Tecti ad alienos, i. e. cauti erga alienos; ita circumspecti, ut illis
non omnia nostra committamus.

Induxit, decepit, destituit, adv. tradidit, o. f. et p. fecellit. Ob-
 servent tirones veram *πληρικην*, non rhetorica arte elaboratam, sed ex ipsa
 rei natura et commoto oratoris animo veluti sponte prognatam.

Hoc quoque maleficium, de quo judicium est, cædem Sex. Rosci,
cujus reum faciunt filium.

Ita promitum, manifestum, propositum, scilicet ante oculos positum.

Non ex illis maleficiis etc. i. e. cædes non ex illis maleficiis, quæ
 ab ipso commissa esse constat, appareat, sed ex cæde ista maleficia confir-
 mantur. Rarius ipsa res *convinci* dicitur; plerumque homines, quorum
 crimina sunt ita manifesta, ut negari nequeant.

A gladiatore, a consuetudine gladiatoria, recessisse.

Tantulum de arte concedere, ei vel minimum in illa arte cedere.

*Gemina, h. e. simillima, quia geminorum magna solet esse si-
 militudo. D.*

C A P. X L I.

Tine; qui postulabant, Scipiones et Metelli. vid. supr. cap. 28;
iisque mox dicuntur nobilissimi atque integerrimi civitatis.

Hoc pugnari, contendi, obnixe et magna contentione impediri.
Anne qvævitur sc. in dominum? qværitur enim in Sex Roscium,
et hunc certe vos dominum esse non dicetis.

C A P. XLII.

Non in omnes arbitror omnia convenire, non omnes ex isto societate arbitror culpæ pariter affines; nihil enim ad Chrysogonum cædes ipsa pertinet; hæc soli Rosciorum audaciæ tribuenda est.

Pag. 69. lin. penult. pro *diligenter* leg. *diligenter.*

C A P. XLIII.

Aureum nomen. Alludit ad græcam nominis originem a voc. *χρυσός.*

Tota societas statuitur, consistit, viget, nost. bestæer; ejus se patrocinio tuetur.

Tametsi ita se res habet, ut etc. Distingvit communem sectorum causam et Chrysogoni duorumqve Rosciorum societatem. In illam nihil sibi putat dicendum, in hanc multa.

Si enim hæc audiuntur etc. Sensus: "si enim libere de proscriptione dicendum sit, ac demonstrandum, qvam indignum sit, innocentium hominum bona venisse, multi sunt iidemqve multo clariores homines, de qvorum injuria potius conquerarum, qvam de Sex. Roscii, qvi non tantus in civitate fuit." At paullo cautius Cicero. — Hæc simplicissima qvidem ratio. Aliter autem Wölfius, locum. ita explicans: "Tametsi enim hæc et libenter a vobis, utpote libertatis studiosis hominibus, audiuntur et a me libere dicentur, non tamen fuit tantus homo Sex. Roscius etc., me qvidem judice, minus recte.

Sive Valeria, sive Cornelia. Lege Cornelia (L. Cornelii Sullæ) de proscriptis cautum erat, ne quis proscriptum juvaret, atque ut proscriptorum bona venirent ad Kalendas Iunias. Ne vero Syllam offenderet, ignorare se dicit, utrum Cornelia sit ista lex, an *Valeria* (L. Valerii Flacci interregis), qva anno 671, L. Cornelium Sullam Dictatorem creavit, tulitque, ut omnia, quæ fecisset, rata essent, possetque impune, quem vellet, indicta caussa interficere. Vid. ind. legum in cl. Ern.

In adversariorum præsidiis, exercitu, castris. Baden loca inteligit munita. s. castella, quæ tenebant adversarii. Quæ autem interpretatio etsi defendi posse videtur e Cæs. Bell. 3, 45: "Quum legio IX præsidium quoddam occupavisset et munire coepisset", offendit tamen, quod in sequentibus statim non de loco præsidiis firmato, sed de militibus locum tenentibus idem vocubulum adhibetur.

CAP. XLIV.

Chrysogonum dico hæc fecisse, ut ementiretur, ut — fingeret, ut — diceret, ut — passus non sit. Periphasi saepius inservire verbum facere ut; atque ita dici pro: "Chrysogonum hæc dico ementitum esse, finxisse, dixisse, passum non esse", illustravit Heusingerus.

Id quod postea — aperietur. Periisse existimat Wolfius eam orationis partem, in qua ista orator, plana fecerit. Mihi vero ista statim sequi videntur in verbis: "Opinor enim esse in lege — constat". Fraudi fortasse fuerunt verba: "postea aperietur". Sed particulæ postea non ita inhaerendum, ut longum intervallum eo indicari putemus. Est enim h. l. deinceps, mox, jam, statim, jarnunc.

Quæque ad omnes, nisi providemus, arbitror pertinere. Statum dolet reipublicæ, ejusmodi hominibus obnoxie, quorum insolentiam carpit cap. 45-46, eamque ostendit a nobilitatis causa plane alienam esse c. 47-49. — *Ea pro me ipso etc.* Huc pertinent, quæ ad finem huius loci,

medio cap. XLIX dicit: "Verum hæc omnis oratio, *ut jam ante dixi, mea est;* qva me uti respublica & dolor meus, & istorum injuria coëgit".

Qvæ ad hujus vitæ casum — jam in extrema oratione audietis, nimirum inde a cap. 50, vel potius a medio 49: "Sed Roscius horum nihil indignum putat". etc.

C A P. XLV.

Remoto S. Roscio, nulla illius ratione habita. Ad ejus enim causam redit medio cap. 49. Jam de statu reipubl. ex animi sui sensu ac dolore dicturus est.

Pag. 73 lin. 22 inter *præfinita et est* deleatur particula *non* qvæ, ab hoc loco plane aliena, nescio qvo errore irrepsit.

In patronum conferre, in eum ejus rei culpam conjicere.

Placet, comprobas, nostr. billiger du da?

Pag. 74 lin. 15, post *impertiri videmus* colo interpungendum.

Si id mens hum. adepta non sit, i. e. mentem humanam adeptam non esse, quod etc.

Post verba "*se dixit Erucius.* . . . . ." desiderari Beckius existimat omnem argumentationem, qva docuerit orator Rosci bona neqve venire potuisse, neqve venisse. Quidni potius dixerimus, perissse h. l. resonsum oratoris ad qvatror illas quæstiones ineunte capite XLV propositas. At neutrum, si qvid video, *omnino recte.* Primum enim non opus erat, ut rei jam demonstrate ac satis claræ (cf. qvæ monuimus ad verba *postea aperietur* cap. 44) ulterius demonstrandæ immoraretur; neqve ideo interrogasse Chrysogonum init. c. 45 videtur, qvo prolixiori cuidam argumentationi locum faceret, sed tantummodo, ut objurgationem interrogandi formulæ graviorem redderet. Deinde patet, ut e contextu, sic e verbis lacunam cap. 45 proxime antecedentibus, in eo tantummodo occupatum oratorem esse, ut in invidiam ducat Chrysogonum ex usqve, qvæ nunc fiant, ostendat, eum etiam hujus in S. Roscium machinationis, qva patris bona

venisse dicantur, autorem esse. Qvod ut appareret, in nimiam ejus poten-
tiam fastumque inventus, aliorum Sullæ libertorum atque amicorum opes
cum divitiis Chrysogoni comparavit; unde possunt prima post lacunam
verba, monente Lambino, ita suppleri: *Hi* (sc. ceteri liberti amicique
Sullæ) *domum aptam et ratione dispos.* etc.

C A P. XLVI.

Alter (Chrysogonus scilicet) *tibi descendit* etc.

Quid signorum, statuarum, imaginum. D.

Quid marmoris, nimirum pavimenta tessellata, columnæ etc.

Variis cum artificiis, h. e. variis artificiis instructam. Qvænam
hæc sint artificia, mox ipse indicat.

Per forum volitet. Volitare significat assidue vagari, sed plerum-
qve cum jactatione aliquva ambitiosa, aut impudente aut insolente.
Ern. cl. Cic.

Caterva togatorum h. e. civium Romanorum, qvibus turpe erat
libertum sectari D.

C A P. LXVII.

Pro illa tenui parte, pro mearum opum tenuitate. Heusing.

Deinde sic mutetur, velim, annotatio nostra 2, pag. 77. *ut com-*
ponereatur, i. e. ut pax fieret, ut componeretur discordia inter Marii s. ple-
bis ac Sullæ s. nobilium partes.

In eo partium studio fuisse, partibus nobilium ita favisce, ut for-
tibus illis viris honorem habendum esse cuperem.

Homines postremi sunt, homines vilissimi, infimæ sortis et morum
turpissimorum,

Qui hæc (i. e. præsentem statum reipubl.) vituperare volunt.

Vellem liceret: hoc dixissem i. e. tum hoc dixissem. Ostendit Cicero, nihil esse judicibus a Sulla metuendum.

Sua cuique procuratio, h. e. muneris sui procuratio. D.

Ne omnis quidem causa, nedum qvod iis grave aliquid imprecer. Manut.

Iis hominibus, eqvitibus scil. qvi olim e lege C. Gracchi judicabant, ornamenta sua concedant, judicia intellige s. judicum munus.

Pag. 79. Lin. 9. post. *locutum esse pro semicolo ponatur comma.*

Qui equestrem splendorem pati non potuerunt. Nobiles v. senatorii ordinis homines, qvi judicia eqvitibus ademta et senatui restituta esse gaudebant. servi nequissimi, Chrysogonum intelligit, qvi quidem servus fuerat.

Iter affectat ad judicia vestra, putat, se etiam in judiciis regnaturum, ut eius arbtrio fidem et jusjurandum vestrum accommodetis.

CAP. XLIX.

Nobilitas rempub. recuperavit, superatis atqve dejectis Marii partibus.

Se ipsum prope non novit. Obliviscitur enim, se civem esse ac nobilem.

Ille improbiss. Chrysogoni fautor etc., h. e. qvisquis Chrysogono improbe favet, ejusdemqve causam suam existimat, is semet ipse laedit, qvoniam a splendidissima nobilium causa recedit eorumqve victoria non fruitur.

Ut jam ante dixi, extremo cap. 44: "qvæ mihi intolerabilia et indigna videntur, — ea pro me ipso, ex animi mei sensu ac dolore, pronuntio .. Itaque hæc omnis, inquit, oratio mea est.

Sed Roscius horum nihil etc. Transit ad alterum, qvod ad calcem capitis 44 promiserat se in *extrema oratione* de Roscii causa dicturum. Contentum scilicet hunc esse, si criminis nefario solvatur; fortunas suas Chrysogono cum æqvo animo relinqvere.

C A P. L.

Pag. 82 post *si inimicitarum? Sin metuis? studes perdere?* pro interrogationalis signo Colon sententia postulat.

Tu metuere non debes, cum tanti te apud Syllam existimes esse.

Spem emtionis tuæ i. e. spem, fore ut ea retineas, qvæ emisti.

Ne monumenti quidem causa, cf. cap. IX: "cui prædo ne itex quidem ad sepulcrum patrium reliquisset, „ et ibid. annot. nostra.

C A P. LI.

Qvod summa res publica v. summa reipublicæ, h. e. summa reip. salus, tentatur, in discrimen adducitur. D.

Fori ac judicij rationem suspicere qvid sit, patet e seqventibus; omnia scilicet procurare, qvæ ad causam defendendam judicibusque commendandam pertineant.

Messala. Demonstravit Wolfius h. l. perperam ab Ern. intelligi Messalam, qui biennio post Ciceronem consul fuit, qvippe qui ejusdem fere cum Cicerone fuerit ætatis ipsique ergo non dici potuisse ætatem impedimento fuisse; at potius heic designari M. Valerium Messalam, Hortensii nepotem, qui deinceps a. 701 consul est creatus.

Pro hac nobilitate i. e. pro nobilitate ejus ingenii, quo se Messala commendat.

Hæc acta res est, idcirco pugnatum est.

Uti nobiles restituerentur, nimirum qvi a Cinna Marioque erant expulsi.

C A P. LII.

Salvi etiam nunc, qvamvis a Chrysogono petimur.

In vestro jurejurando atqve in S. Roscii periculo, ēv δια δυον: ejus rei initium faciunt, dum in Sex. Roscii periculo, (caussa), vestrum iusjusrandum (vestram fidem jurejurando sancitam) tentant.

Ad qvem maleficium pertineat, qvis maleficii reus, culpæ affinis, cœdis in Roscium commissæ auctor.

Susp. potuit consistere, locum habere.

Obstare, obesse, vitio verti, culpæ dari.

C A P. LIII.

Suscipere noluit, non probavit. Eam scilicet proscriptionem non Senatus consulto, sed lege Valeria (de qva vid. supr. cap. 43) ad populum lata Sulla obtinuit.

Tantum!
